

Praksa Evropskog suda za ljudska prava od 7. jula 2026. godine¹

De Carvalho Marques and Others v. Portugal (br. 29703/19, 29978/19, 34185/19, 37235/19, 47902/20, i 3708/22), 7.7.2026. godine

Povreda člana 10. Ek (sloboda izražavanja) u odnosu na Fudbalski klub Porto u predstavci broj 47902/20

Nema kršenja člana 10. Ek u odnosu na ostale predstavke

Podnosioci predstavki su dva portugalska državljanina, Francisco José de Carvalho Marques (predstavke br. 29703/19, 29978/19 i 34185/19) i Jorge Nuno Lima Pinto da Costa (predstavka br. 3708/22), te privredno društvo Futebol Clube do Porto SAD – Futebol SAD (u daljnjem tekstu treći podnosilac predstavke; predstavke br. 34185/19, 37235/19 i 47902/20). Gospodin Lima Pinto da Costa preminuo je tokom postupka u februaru 2025. godine, a njegovu predstavku nastavila je voditi njegova udovica.

U vrijeme predmetnih događaja, gospodin de Carvalho Marques bio je direktor za komunikacije, a gospodin Lima Pinto da Costa predsjednik trećeg podnosioca predstavke, koje je u vlasništvu Fudbalskog kluba Porto (FC Porto). Treći podnosilac predstavke je vlasnik kompanije FCP Media, S.A., koja ima većinski udio u drugoj kompaniji, a koja je vlasnik televizijskog kanala Porto Canal. Treći podnosilac predstavke također izdaje Dragões Diário, dnevni bilten koji donosi najnovije vijesti o FC Portu, koji je besplatan i dostupan pretplatnicima.

U relevantno vrijeme, u medijima su novinari, komentatori, bivši sudije i predstavnici fudbalskih klubova često izražavali sumnje u kvalitet rada i nepristrasnost fudbalskih sudija.

U člancima objavljenim u različitim medijima, kao i u izjavama datim u televizijskim emisijama emitovanim na kanalu Porto Canal, koje su potom objavljene i na drugim mjestima, uključujući dnevni bilten FC Porta Dragões Diário, podnosioci predstavki su u različitim prilikama sugerirali da su određene sudije bile podmićene od jednog rivalskog kluba, te da su namjerno uticale na ishod pojedinih utakmica u korist određenog fudbalskog kluba (posebno Benfice), uz daljnju tvrdnju da je Sudijsko vijeće možda bilo saučesnik u toj šemi.

S obzirom na različite izjave koje su date, predsjednik Disciplinske komisije Portugalskog fudbalskog saveza pokrenuo je:

- tri disciplinska postupka protiv direktora za komunikacije, gospodina de Carvalho Marquesa, i trećeg podnosioca predstavke (zbog izjava datih od 4. do 6. januara 2017. godine i od 25. do 27. februara 2017. godine);
- disciplinski postupak protiv gospodina de Carvalho Marquesa (zbog izjava datih 28. februara 2017. godine tokom televizijske emisije);
- disciplinski postupak protiv trećeg podnosioca predstavke (zbog komentara objavljenih u članku u dnevnom izdanju Dragões Diário od 8. aprila 2019. godine);
- disciplinski postupak protiv predsjednika društva, gospodina Lime Pinto da Coste (zbog uvodnika objavljenog u Dragões Diário 6. maja 2019. godine, koji je u velikoj mjeri prenesen u sportskim novinama, te zbog intervjua objavljenog u sportskom listu O Jogo 14. maja 2019. godine).

¹ Informacije su pripremljene u saradnji između Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Odjela za sudsku dokumentaciju i edukaciju Sekretarijata Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine. Iste su informativnog karaktera i ne obavezuju Sud.

Disciplinska komisija proglasila je podnositelje predstavki odgovornim po više osnova prema Disciplinskom pravilniku Portugalske profesionalne fudbalske lige, prvenstveno smatrajući da su optužbe iznesene protiv Sudijskog vijeća i sudija prešle granice dopuštenog, te povrijedile njihovu čast i ugled.

Podnosioci predstavki pokrenuli su obavezni arbitražni postupak pred Sportskim arbitražnim sudom, koji je potvrdio odluke Disciplinske komisije, osim u slučaju trećeg podnosioca predstavke u predstavljači br. 47902/20. U tom predmetu ocijenjeno je da sporni komentari nisu predstavljali ništa više od obične kritike tehničkog rada sudije. Naknadna žalba Portugalskog fudbalskog saveza protiv te odluke bila je odbijena, ali je Vrhovni sud na kraju potvrdio odluku Disciplinske komisije kojom su svi podnosioci predstavki proglašeni odgovornim.

Podnosioci predstavki izjavili su žalbe Centralnom upravnom sudu za jug (CACS), tvrdeći da Sportski arbitražni sud nije pravilno uzeo u obzir tadašnju atmosferu sumnje i nepovjerenja prema sudijama, koja je predstavljala činjeničnu osnovu za njihovu javnu kritiku. Portugalski fudbalski savez tvrdio je da se dostavljeni dokumentarni dokazi sastoje od novinskih članaka i mišljenja osoba na koje se ne odnose posebne obaveze uzdržanosti i diskrecije koje važe za sportske funkcionere, fudbalske klubove i njihovo osoblje. Time što su sugerirali da su sudije namjerno pogodovala određenom timu, podnosioci predstavki su, prema stavu Saveza, povrijedili čast i ugled sudija, narušili vjerodostojnost suđenja, ugrozili integritet fudbalskih takmičenja i prekoračili granice slobode izražavanja. Žalbe su odbijene.

Podnosioci predstavki zatim su zatražili dopuštenje za podnošenje vanrednih zahtjeva za preispitivanje pred Vrhovnim upravnim sudom, koji je te zahtjeve odbio.

Pozivajući se na član 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima (sloboda izražavanja), podnosioci predstavki tvrdili su da su sankcije izrečene protiv njih predstavljale povredu njihovog prava na slobodu izražavanja. Naveli su da su se ograničili na iznošenje odnosno prenošenje stava zasnovanog na činjenicama, o pitanju od velikog javnog interesa i u kontekstu intenzivne javne polemike.

Evropski sud je istakao da su sudije koje učestvuju u visokorangiranim fudbalskim takmičenjima zaista izložene određenom stepenu javne izloženosti, s obzirom na njihovu centralnu ulogu u fudbalskim utakmicama, učinak njihovih odluka i visok nivo javne pažnje koju su dobile. Shodno tome, sudije i sudijska tijela mogu biti izloženi širim granicama prihvatljive kritike od običnih građana i stoga se od njih može očekivati da trpe oštre kritike, čak i ako su neprijateljskog tona.

Evropski sud je također konstatovao da izjave nisu izgledale kao da se direktno odnose na privatni život sudija, već na njihovo profesionalno ponašanje i javni nastup kao sudija. Dalje, istakao je da su gotovo sve izjave podnosilaca predstavki date nakon fudbalskih utakmica između portugalskih klubova, uključujući FC Porto i Benficu; da su date u medijima povezanim sa FC Portom i reprodukovane ili ponovljene u drugim fudbalskim novinama.

Podnosioci predstavke su kritikovali tehnički učinak uključenih sudija i ono što su smatrali očiglednim greškama. Evropski sud je priznao da su takve kritičke primjedbe bile uobičajene u kontekstu fudbala, gdje su incidenti tokom utakmice često dovodili do različitih i osporavanih tumačenja i mišljenja, često pod utjecajem klupskih veza. Međutim, podnosioci predstavke nisu bili sankcionirani zbog te kritike, već zbog navoda koje su iznijeli o korupciji i manipulaciji utakmicama (što se tiče predstavke broj 47902/20), zbog navoda o nedostatku nepristrasnosti.

Evropski sud je primijetio da su, nakon detaljne procjene činjenica i konteksta u kojem su izjave date, nacionalni sudovi zauzeli stav da su ti navodi vrijednosni sudovi koji su išli dalje od prihvatljive kritike rada dotičnih sudija i stoga bi mogli naštetiti njihovoj časti i ugledu zbog svog neopravdanog i uvredljivog karaktera i nedostatka osnovne minimalne činjenične osnove. CACS je, u zahtjevu br. 29703/19, utvrdio šta predstavlja prihvatljivu kritiku, a šta ne; Kritiziranje učinka sudija, čak i oštrim riječima, bilo je jedno, ali usađivanje u zajednicu, kroz teorije zavjere, opće ideje o pristranosti bilo je nešto drugo. Sud se složio da, s obzirom na hiperbolički, pretjerani, metaforički i spekulativni jezik korišten u izjavama u kontekstu predstavki br. 29978/19, 37235/19, 34185/19, 29703/19 i 3708/22, one se mogu analizirati kao vrijednosni sudovi bez dovoljne činjenične osnove za potkrepljivanje optužbi za korupciju i manipulaciju utakmicama. Evropski sud je zaključio da su nacionalne vlasti provele odgovarajuću vježbu balansiranja između suprotstavljenih interesa, u skladu s kriterijim izvedenim iz nacionalne sudske prakse.

Shodno tome, nije bilo kršenja člana 10. Evropske konvencije u odnosu na podnosioca predstavki u ovim zahtjevima.

Nasuprot tome, u predmetu po predstavci br. 47902/20, izjava trećeg podnosioca predstavke odnosila se isključivo na navodni nedostatak nepristrasnosti jednog sudije. Vrhovni upravni sud ukinuo je presudu CACS-a, koja je bila donesena u korist trećeg podnosioca predstavke, a da pritom nije analizirao prirodu spornih izjava. Ništa u tim izjavama nije upućivalo na to da je sudija bio podmićen s ciljem namještanja ishoda utakmice. Prema ocjeni Evropskog suda, navedene izjave predstavljale su vrijednosne sudove o radu sudije, koji su uobičajeni u kontekstu fudbalskih takmičenja, te su ostali u granicama dopuštene kritike.

Evropski sud je stoga zaključio da je u odnosu na trećeg podnosioca predstavke došlo do povrede člana 10. Evropske konvencije.

Kunstelj v. Slovenia (br. 5257/22), 7.7.2026. godine

Nema povrede člana 10. EK

Podnosilac predstavke je Mitja Kunstelj, državljanin Slovenije.

Predmet se odnosi na krivični postupak vođen protiv gospodina Kunstelja zbog krivičnih djela uvrede i klevete, nakon što je na svom ličnom blogu objavio uvredljive tekstove o dvoje novinara. Konkretno, V.V. je nazvao "pederom", "homoseksualcem", "ljubiteljem gejeva", "štakorom", "gnojnom ranom", "perverznom", "pijancem", "zlostavljačem kućnih ljubimaca", "varalicom", "starim lopovom", "najprljavijim izdajicom", "ološem", "odvratnim ološem", "uplašenom lasicom", "uplašenim slugom", "starcem nadutim od tableta", "autsajderom", "zoofilom" koji "ima dva psa da ližu kremu s njegovog [...]", te "puff" (zujalica), "agresivni peder" itd. Također je tvrdio da ga je V.V. prisilio na seksualni odnos i pipkao ga, te da je zlostavljao pse. Podnosilac predstavke je opisao Š.P. kao "onu kurvu iz Zaloga", "pravu Mata Hari" i "manje od govna". Izjavio je da je "ispraznila mnoga muška jaja", da je imala "primat medijske kurve" i da je bila "idiotska bezobrazna kučka", "drkadžija" i "prostitutka".

V.V. i Š.P. pokrenuli su nekoliko građanskih postupaka protiv podnosioca predstavki. Kao posljedica toga, Okružni sud u Ljubljani je 8. augusta 2012. godine donio presudu u građanskom postupku kojom se podnosiocu predstavke zabranjuje daljnje izvještavanje o V.V. na način koji ga karakterizira kao varalicu, lažljivca i osobu koja je seksualno uznemiravala ljude i zlostavljala životinje, te korištenje vulgarnog jezika poput "peder", "homo", "gnojna rana" i drugih sličnih izraza. Štaviše, tokom godina sudovi su izdali nekoliko privremenih mjera kojima se podnosiocu predstavke nalaže da prestane vrijeđati V.V. i Š.P. putem svojih blog postova. Uprkos tome, podnosilac predstavke je nastavio objavljivati postove o njima i na kraju

je u građanskom postupku kažnjen s dvije novčane kazne od po 10.000 eura zbog nepoštivanja privremenih mjera. Dalje, u kasnijem blog postu, prijetio je V.V. i njegovom advokatu fizičkim nasiljem, što je postalo predmet odvojenog krivičnog postupka. Proglašen je krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od šest mjeseci. Nacionalni sudovi ocijenili su da je takva kazna bila jedina primjerena, imajući u vidu dugotrajnost i težinu uvreda upućenih novinarima, njegovo odbijanje da plati novčane kazne izrečene u građanskim postupcima, kao i izostanak bilo kakvog kajanja.

Gospodin Kunstelj tvrdi da je izricanjem kazne zatvora povrijeđeno njegovo pravo na slobodu izražavanja, zagarantovano članom 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Evropski sud je podsjetio na značaj obrazloženja koje domaći sudovi daju u predmetima poput ovog. U vezi s tim, Evropski sud je konstatovao da je Vrhovni sud istakao kako je riječ o predmetu bez presedana u slovenačkoj sudskoj praksi koja se odnosi na krivična djela protiv časti i ugleda. Vrhovni sud je ocijenio da blog objava podnosioca predstavke ne uživa zaštitu iz člana 10. Konvencije, te je također detaljno obrazložio zašto nijedna druga krivična sankcija ne bi mogla ostvariti svrhu odvraćanja niti ispuniti svrhu kažnjavanja u konkretnom predmetu.

Sa svoje strane, Ustavni sud je uvjerljivo obrazložio da su domaći sudovi uzeli u obzir sve okolnosti konkretnog predmeta te na odgovarajući način opravdali izricanje kazne zatvora podnosiocu predstavke kao jedine primjerene sankcije. Evropski sud je zaključio da su razlozi koje su domaći sudovi naveli u prilog svojim odlukama bili i relevantni i dovoljni.